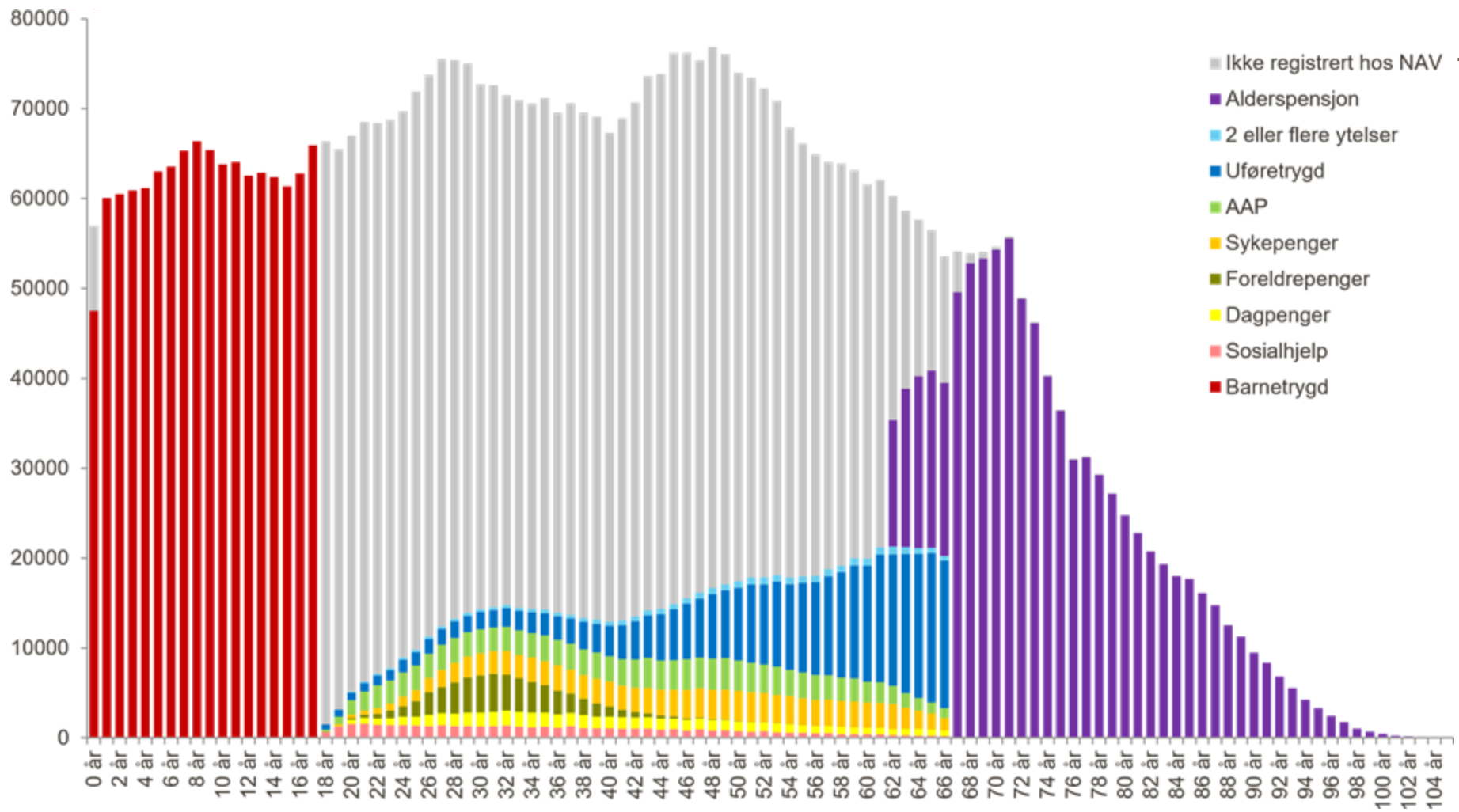

Folketrygdloven og legens arbeid overfor NAV

Live Henriksen

Koordinerende rådgivende overlege

NAV Vest-Viken

FOLKETRYGDLOVEN

§ 1-1 Formål

- Folketrygdens formål er å gi **økonomisk trygghet** ved å sikre inntekt og **kompensere for særlige utgifter** ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.
- Folketrygden skal bidra til **utjevning av inntekt** og levekår over den enkeltes livsløp og mellom grupper av personer.
- Folketrygden skal bidra til **hjelp til selvhjelp** med sikte på at den enkelte skal kunne forsørge seg selv og klare seg selv best mulig til daglig

Når spør NAV etter helsevurderinger?

- Sykepenger
- Arbeidsavklaringspenger
- Uføretrygd
- Pleiepenger
- Hjelpemidler
- Grunn- og hjelpestønad
- Yrkesskade og -sykdom

NAV ber om medisinsk dokumentasjon

- Dokumentasjon av sykehistorie, utredning og behandling
- Funksjons- og arbeidsevnevurderinger
- Andre vurderinger av årsaksforhold
(For eksempel: yrkessykdom og –skade)

Funksjons- og arbeidsevnevurderinger

- Arbeidsevnen er sentralt for vedtak om tiltak og ytelser
- Vurdering av funksjonsevnen er et middel for å vurdere arbeidsevnen

Det medisinske inngangsvilkår til ytelser

- Sykepenger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd
- Er arbeidsevnen vesentlig nedsatt?
- Skyldes det nedsatt funksjonsevne?
- Er nedsatt funksjonsevne pga sykdom/skade/lyte, en vesentlig årsak(AAP)/hovedårsak(uføretrygd) til den nedsatte arbeidsevnen?

§ 21-4 Innhenting av opplysninger og uttalelser

- Ved behandling av krav om ytelser eller kontroll av løpende ytelser og tidligere utbetalte ytelser etter denne loven har Arbeids- og velferdsetaten rett til å **innhente nødvendige opplysninger fra behandlingspersonell** og andre som yter tjenester for trygdens regning.
- De som gir behandling eller yter tjenester for trygdens regning, **plikter etter krav fra Arbeids- og velferdsetaten å gi de erklæringer og uttalelser som er nødvendige for at etaten skal kunne vurdere rettigheter og plikter etter denne loven.** Det samme gjelder andre særskilt sakkyndige. I en legeerklæring om sykefravær plikter legen å opplyse om en sykdom eller en skade kan ha sammenheng med arbeidssituasjonen.
- De som blir pålagt å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser, plikter å gjøre dette uten ugrunnet opphold og uten hinder av taushetsplikt.

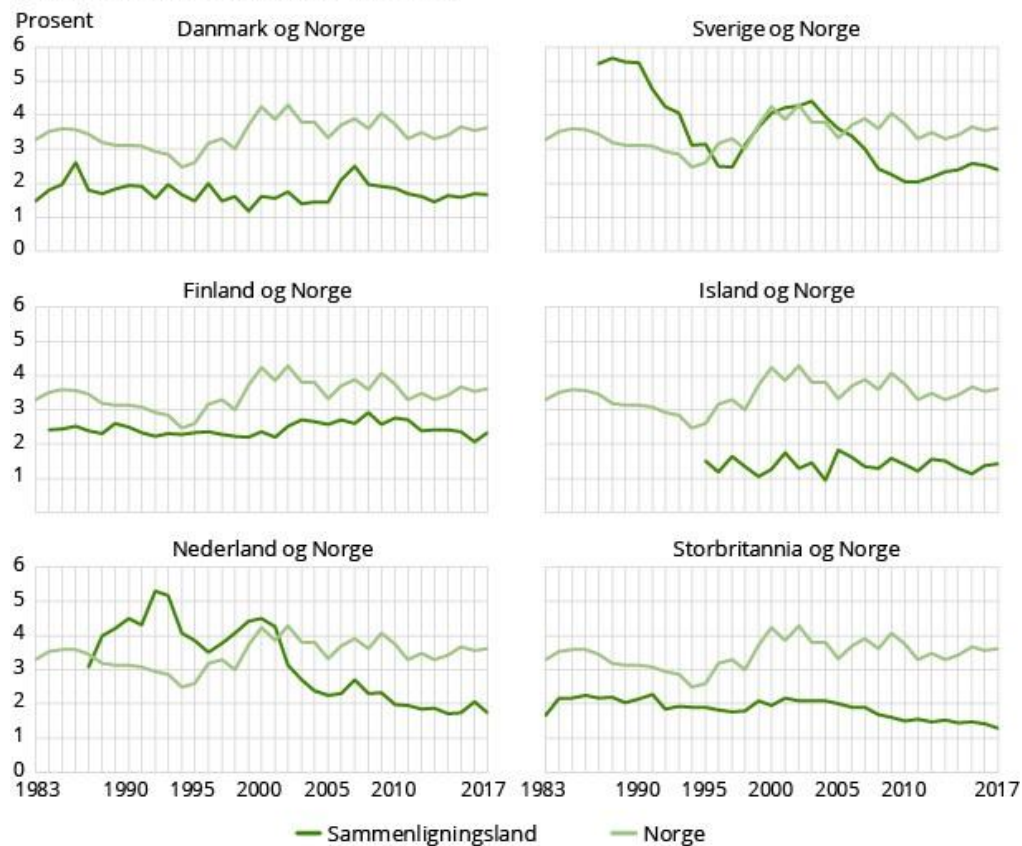
§ 8-8 Medlemmets medvirkning

Medlemmet har plikt til å gi opplysninger til arbeidsgiveren og Arbeids- og velferdsetaten om **egen funksjonsevne** og bidra til at hensiktsmessige tiltak for å tilrettelegge arbeidet og **utprøving av funksjonsevnen** blir utredet og iverksatt

Sykepenger

Norge og andre land

Sykefravær av minst én ukes varighet som prosent av alle sysselsatte. 1983-2017.
Norge sammenlignet med andre land

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen i de ulike landene. Filuttrekk fra Eurostat.

§ 8-4 Arbeidsuførhet

1. Sykepenger ytes til den som er **arbeidsufør** på grunn av en **funksjonsnedsettelse** som klart **skyldes sykdom eller skade**. Arbeidsuførhet som skyldes sosiale eller økonomiske problemer o.l., gir ikke rett til sykepenger.
2. For å få rett til sykepenger skal medlemmet så tidlig som mulig og senest innen 8 uker prøve seg i arbeidsrelatert aktivitet (....) unntatt når **medisinske grunner klart** § 8-4. **Arbeidsuførhet er til hinder** for slik aktivitet

Det kan unntaksvis likevel ytes sykepenger utover 8 uker dersom **arbeidsrelaterte aktiviteter ikke kan gjennomføres på arbeidsplassen**

§ 8-7 Dokumentasjon av arbeidsuførhet

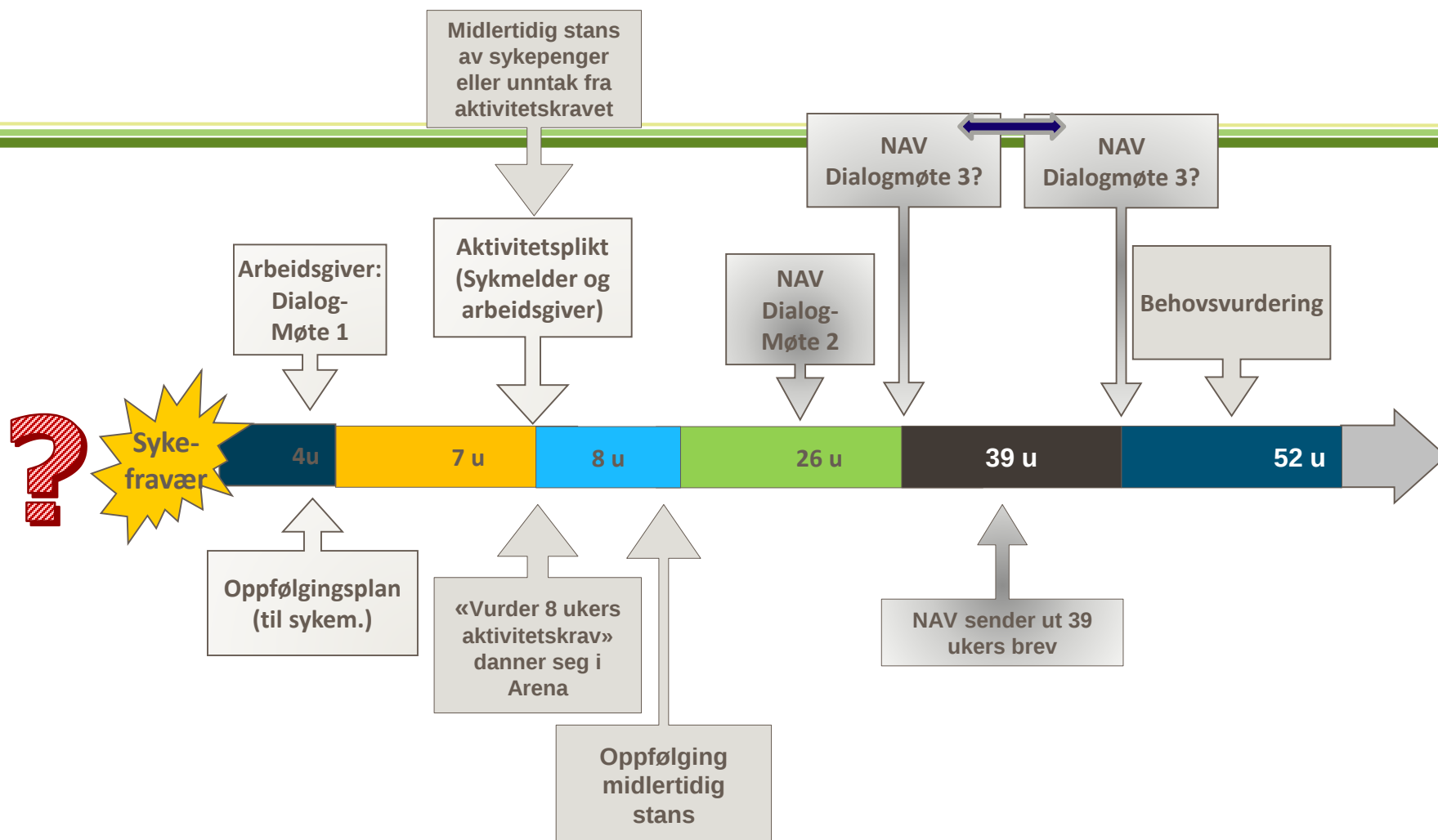
- For at medlemmet skal få rett til sykepenger, må arbeidsuførheten dokumenteres med legeerklæring.
- **Vurderingen av arbeidsuførheten skal ta utgangspunkt i en funksjonsvurdering.**

Sykepenger

- 1 år – 52 uker
- Etter 67 år – 60 dager
- 100 % lønn opp til 6 G
- Gradering 10-99 %
- Egenmelding 4x3 dager eller 3x8 dager
- Sykmelding på 4. dag eller 9. dag
- Arbeidsgiver betaler de 16 første dagene av et sykefravær

Ulike former for sykmelding

- **Egenmelding**
- **Gradert sykmelding**
- **Avventende sykmelding**
- **Full sykmelding**
- **Sykmelding for enkeltstående behandlingsdager**
- **Friskmelding til arbeidsformidling**

Nyttig verktøy – Helsedirektoratet

- Sykemelderveileder
- Diagnosespesifikke anbefalinger for sykmeldinger
- Statistikk for sykmeldere

«Summeoppgave»

- Kari er 25 år.
- Hun arbeider i en butikk.
- Hun forteller at det er vanskelige arbeidsforhold. Hun har nettopp vært i et møte der arbeidsgiver har gitt uttrykk for at hun ikke utfører sitt arbeid på en tilfredsstillende måte.
- Hun går direkte til fastlegen og beskriver at hun er lei seg, sover dårlig og har problemer med å konsentrere seg.
- Hun ber om en sykmelding.

Hvordan handtere du dette som fastlege?

Er vilkårene for sykmelding oppfylt?

Arbeidsavklaringspenger

§ 11-5 Nedsatt arbeidsevne

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet på grunn av **sykdom, skade eller lyte** har fått arbeidsevnen nedsatt i en slik grad at vedkommende **hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid.**

Arbeidsavklaringspenger

- 1-3 år (gis et år ad gangen)
- Ca 65 % av tidligere lønn
- Innsatsbehovet vurderes
- Arbeidsevnevurdering
- Erstattet tidligere rehabilitering, attføring og tidsbegrenset uførestønad i 2010
- Ca 65 % kommer fra sykepenger, resten fra kvalifiseringsprogrammet, arbeidsledighet mv.

Arbeidsevnevurdering

- Gjøres av NAV veileder (jobber i oppfølgingsteam)
- Omtrent 17.000 AEV/måned
- 60 % av alle AEV skyldes søknad om arbeidsavklaringspenger (AAP). Disse brukerne har vanligvis vært sykmeldt et år
- 10 % skyldes søknad om uførepensjon. Disse har vært ute av arbeid 2- 5 år (sykepenges og AAP)

Legeerklæring ved arbeidsuførhet

- Etterspørres ved alle helserelaterte ytelser
- Eldre blankett som trenger revisjon
- Fokus på diagnose og funksjonsvurdering
- Grunnlag for vurdering av om det medisinske vilkår er oppfylt

Hva forventes av en funksjonsvurdering

- **Beskrivelse** av funksjonsevnen
- **Årsaker** til nedsatt funksjonsevne? Medisinske?
- **Vurdering** i forhold til arbeidskrav, enten på en konkret arbeidsplass, eller i forhold til ethvert egnet arbeid
- **Gradering** i forhold til arbeidet eller arbeidsmarkedet

Medisinsk rådgivning

- Veileder innhenter råd fra NAVs rådgivende lege når det er uklart om:
 - den medisinske dokumentasjonen er tilstrekkelig
 - all hensiktsmessig behandling er prøvd
 - det er medisinske forsvarlig å gjennomføre arbeidsrettede tiltak

Innføring av ny reaksjon § 11-9

- **Ilegges ved unnlatelse av å**
 - møte til bestemte møter hos NAV
 - møte ved oppstart av tiltak eller til behandling
 - sende inn bestemt dokumentasjon innen frist
- **Reduksjon av én dags stønad**
- **Omfang og situasjoner vil reguleres i forskrift**
 - Et av unntakene for illegg av reduksjon er sykdom

«Summeoppgave»:

- Rolf er 46 år.
- Utdannet tømrer og har arbeidet som dette siden han var 18 år
- Nå vært sykmeldt i 12 mnd pga «frozen shoulder» hø skulder. Han er høyrehendt.
- Han vil søke AAP.
- Hvordan handterer du dette som fastlege?

Uføretrygd

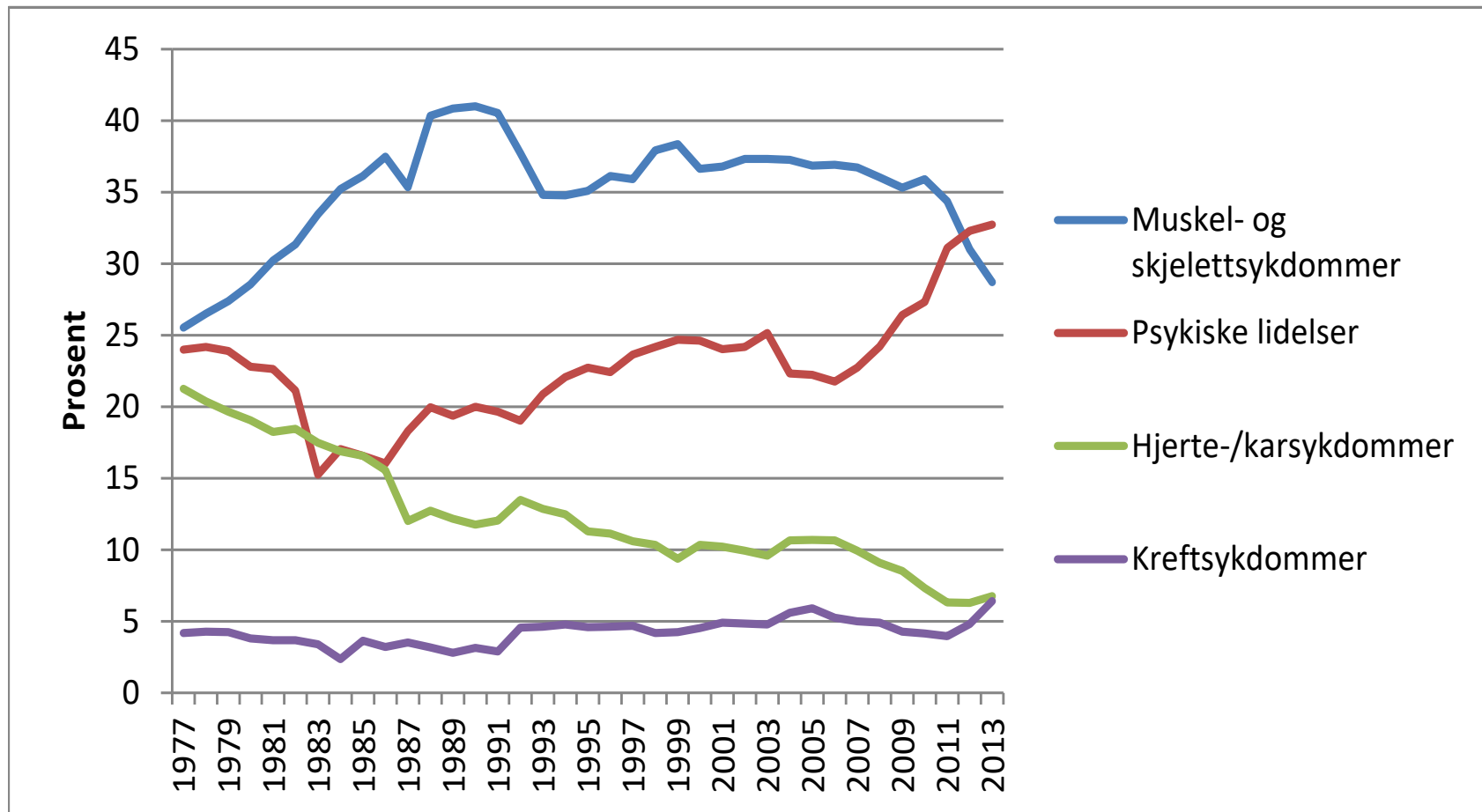
Uføretrygd

- Varig ytelse
- Kan være gradert, men minst 50 %
- Ca 70 % av tidligere lønn

Lovteksten (Ftl Kap 12)

- Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende har **varig sykdom, skade eller lyte**. Når det skal avgjøres om det foreligger sykdom, legges det til grunn **et sykdomsbegrep som er vitenskapelig basert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis**.
- Den medisinske lidelsen må ha medført en **varig funksjonsnedsettelse** av en slik art og grad at den utgjør **hovedårsaken** til nedsettelsen av inntektsevnen/arbeidsevnen.
- Sykdom → Funksjonstap → Tap av arbeidsevne

Diagnosefordeling av nye uføretrygdte 1977–2013

«Summeoppgave»

- Kari er 58 år.
- Hun er utdannet helsefagarbeider. Arbeidet 60% stilling før hun ble syk
- Hun fikk for 9 mnd siden en akutt hjerneblødning. Dette har medført redusert førlighet på den ene siden og noe balanseproblemer.
- Hun ønsker å søke uføretrygd.

Hvordan handterer du dette som fastlege?

Husk:

- Legeerklæring ved arbeidsuførhet:

Vær:

- Objektiv
- Nøyaktig
- Varsom

Norsk Funksjonsskjema

Ferdig utfylt skjema bringes med til legen din.

Har du av helsemessige grunner hatt vansker med å utføre følgende aktiviteter i løpet av **den siste uken**? Sett et kryss i den ruten som du synes passer best ved hvert spørsmål. Passer ikke spørsmålene riktig i din situasjon, ønsker vi at du likevel svarer så godt du kan. Hvis et spørsmål ikke er aktuelt for deg, f.eks fordi du aldri kjører bil, kan du sette en strek over spørsmålet.

Har du hatt vansker med å utføre følgende aktiviteter i løpet av **den siste uken**?

Gå/stå	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Stå	☐	☐	☐	☐
Gå mindre enn 1 kilometer på flat mark	☐	☐	☐	☐
Gå mer enn 1 kilometer på flat mark	☐	☐	☐	☐
Gå på skiftende underlag	☐	☐	☐	☐
Gå i trapper	☐	☐	☐	☐
Handle dagligvarer	☐	☐	☐	☐
Ta på sko og strømper	☐	☐	☐	☐

Holde/plukke	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Plukke opp en mynt fra et bord med fingrene	☐	☐	☐	☐
Holde og styre et ratt med hendene	☐	☐	☐	☐
Kjøre bil	☐	☐	☐	☐
Lage mat	☐	☐	☐	☐
Skrive	☐	☐	☐	☐
Utføre vanlige oppgaver alene	☐	☐	☐	☐
Drive med dine fritidsaktiviteter	☐	☐	☐	☐
Kle av og på deg	☐	☐	☐	☐

Løfte/bære	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Løfte en tom bruskasse fra gulvet	☐	☐	☐	☐
Bære handleposer i hendene	☐	☐	☐	☐
Bære en liten sekk på skuldrene eller ryggen	☐	☐	☐	☐
Skyve og dra med armene	☐	☐	☐	☐
Gjøre vanlig rengjøring	☐	☐	☐	☐
Gjøre klesvask	☐	☐	☐	☐

Har du hatt vansker med å utføre følgende aktiviteter den siste uken:

Sitte	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Sitte på en kjøkkenstol	☐	☐	☐	☐
Bruke bil som passasjer	☐	☐	☐	☐
Bruke kollektivtransport som passasjer	☐	☐	☐	☐

Mestre	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Være oppmerksom og konsentrert	☐	☐	☐	☐
Arbeide i gruppe	☐	☐	☐	☐
Rettlede andre i deres aktiviteter	☐	☐	☐	☐
Mestre ansvar i dagliglivet	☐	☐	☐	☐
Mestre dagliglivets påkjenninger og belastninger	☐	☐	☐	☐
Takle kritikk	☐	☐	☐	☐
Styre sinne og aggresjon	☐	☐	☐	☐

Samhandling/kommunikasjon	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Huske	☐	☐	☐	☐
Oppfatte muntlige beskjeder	☐	☐	☐	☐
Oppfatte skriftlige beskjeder	☐	☐	☐	☐
Snakke	☐	☐	☐	☐
Delta i samtale med flere personer	☐	☐	☐	☐
Bruke telefon	☐	☐	☐	☐

Sanser	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Se på fjernsyn	☐	☐	☐	☐
Lytte til radio	☐	☐	☐	☐

Arbeidsevne				
I hvilken grad er din evne til å utføre ditt vanlige arbeid nedsatt akkurat i dag?				
☐ Ubetydelig nedsatt	☐ Ikke særlig nedsatt	☐ Middels nedsatt	☐ Mye nedsatt	☐ Svært mye nedsatt

§ 6-3 Grunnstønad

Grunnstønad ytes til et medlem som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, har **nødvendige ekstraavgifter**

- a) til drift av tekniske hjelpemidler
 - b) til transport, herunder drift av medlemmets bil
 - c) til hold av førerhund
 - d) til teksttelefon og i særlige tilfeller til vanlig telefon
 - e) ved bruk av proteser, støttebandasje o.l.
 - f) på grunn av fordyret kosthold ved nødvendig spesialdiett som er vitenskapelig dokumentert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis for den aktuelle diagnosen
 - g) som følge av slitasje på klær og sengetøy
 - h) til hold av servicehund gitt med hjemmel i forskrift
-
- Grunnstønad til dekning av utgifter til transport ytes bare når vilkårene for rett til stønad er oppfylt **før fylte 70 år**

§ 6-4 Hjelpestønad

Hjelpestønad ytes til et medlem som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, har behov for **særskilt tilsyn og pleie**. Hjelpestønad gis bare dersom det foreligger et privat pleieforhold. Likestilt med et privat pleieforhold er tilsyn og pleie av et barn som er plassert i et fosterhjem etter barnevernloven¹ § 4-14.

Det er et vilkår for rett til hjelpestønad at hjelpebehovet har et omfang som kan svare til et vederlag på minst samme nivå som den fastsatte satsen for hjelpestønad.

Hjelpestønad til et barn gis bare for omsorgs- og pleiebehov som friske barn i samme alder ikke har.

En person som er blind eller har så dårlig syn at vedkommende ikke kan rettlede seg ved hjelp av synet, anses for å fylle vilkårene for rett til hjelpestønad.

Dersom det kan være adgang til både hjelpestønad og kommunal omsorgsstønad,² anvendes hjelpestønad først. Kommunen kan ta hensyn til hjelpestønaden ved tildeling og utmåling av omsorgsstønaden

§ 10-6 Stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet

- Når et medlem har fått sin funksjonsevne i dagliglivet vesentlig og varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte, ytes det stønad etter § 10-7.
- Stønaden ytes i forbindelse med tiltak som er nødvendige og hensiktsmessige for å bedre medlemmets funksjonsevne i dagliglivet eller for at vedkommende skal kunne bli pleid i hjemmet.

Det ytes stønad etter § 10-7 til et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte

- a) har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt, eller
- b) har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket.

§ 10-7 Stønadsformer

- Et medlem¹ som fyller vilkårene i § 10-5 eller § 10-6, kan få stønad i form av utlån av, tilskott til eller lån til
 - a) hjelpemidler, herunder skolehjelpemidler med unntak av læremidler,
 - b) høreapparat,
 - c) grunnmønster til søm av klær,
 - d) førerhund,
 - e) lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte,
 - f) tolkehjelp for hørselshemmede,
 - g) tolke- og ledsagerhjelp for døvblinde,
 - h) motorkjøretøy eller annet transportmiddel,
 - i) anskaffelse, vedlikehold og fornyelse av nødvendige og hensiktsmessige ortopediske hjelpemidler, brystproteser, ansiktsdefektproteser, øyepoteser og parykker.
- Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-5, kan det også ytes stønad til ombygging av maskiner og tilrettelegging av fysisk miljø på arbeidsplassen.
- Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-6, kan det også ytes tilskott til opplæringstiltak

§ 13-3 Yrkesskade

- Med yrkesskade menes en personskade, en sykdom eller et dødsfall som skyldes en arbeidsulykke som skjer mens medlemmet er yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13.
- Som arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid.
- Belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel-/skjelett-systemet, regnes ikke som yrkesskade. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger eller belastninger over tid.
- Som personskade regnes også skade på protese og støttebandasje

§ 13-4 Yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade

Visse yrkessykdommer som skyldes påvirkning i arbeid, klimasykdommer og epidemiske sykdommer skal likestilles med yrkesskade. Departementet gir forskrifter om hvilke sykdommer som skal likestilles med yrkesskade.

Sykdom som angitt i forskriftene skal godkjennes som yrkesskade dersom:

- a) sykdomsbildet er karakteristisk og i samsvar med det som den aktuelle påvirkningen kan framkalle,
- b) vedkommende i tid og konsentrasjon har vært utsatt for den aktuelle påvirkningen i en slik grad at det er en rimelig sammenheng mellom påvirkningen og det aktuelle sykdomsbildet,
- c) symptomene har oppstått i rimelig tid etter påvirkningen, og
- d) det ikke er mer sannsynlig at en annen sykdom eller påvirkning er årsak til symptomene.

Det er et vilkår at påvirkningen som nevnt i bokstav b har skjedd mens vedkommende var yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13